

Ivan Tavčar:

VRNITEV

Jelovo brdo! Ravno pod Blegošem tiči ta vasica. Tu sem preživel otroška leta, kakor živi mlada ptica v gnezdu. Zato me vse sili nazaj v rojstni svet in tja me bo sililo, dokler me bodo nosile noge.

Mehki spomini so me objemali, ko sem hodil proti Jelovemu brdu. Stari naš Blegoš je začel kazati svoj obraz, a tik njega je čepel okrogli Koprivnik; izza njega se tako radi privlečejo črni oblaki.

Hotel sem sesti pri poti v šumečo resje ter se zagledati v plešasti Bregoš, če me morda še pozna. A pri potu sta že sedela dva. Čepela sta v resju, podobna kupu nesreče, kakor dva omlačena snopa.

Mož je pokazal z roko na Blegoš. "Lep je," je obrnil svoj izmučeni obraz, "in če je bil človek šestnajst let notri, se ga komaj nagleda." Zagledal se je v goro. Začelo se mi je svitati, kdo bi bil ta človek. Dolgi zakop mu je razoral lice in izpadli so mu lasje.

Nekaj je govorilo naše gorovje le o tem, kako sta se kočar Škalar in gruntar Kalar trgala zaradi njivice, ki je bila last beračeva, pa je hotel bogatin po njej vlačiti les iz svoje gozda. Končno je zmagal v pravdi kočar. Bogatin je besnel. Temno sem se spomnil, kako se je govorilo, da sta se v nekem robovju na Blegošu srečala, se

JOIN THE MARCH OF DIMITS

ZAVAROVALNINO

proti ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.
preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite: ENdicott 0718

MISKO KRANJEC OS ŽIVLJENJA ROMAN

TA NAČRT JE BIL SLAB (Nadaljevanje)

Zdaj šele se mu je odkrival tisti daljni svet, o katerem prej ni imel pojma, in mu vstajal vse jasnejši pred očmi. Hkrati pa se mu je mešalo od vsega, toliko je prišlo naenkrat. To bi moral ponašati Evropa, ta Evropa je bila drugačna, kakor si jo je predstavljaj on v šoli, ko so mu jo kazali na obli, in jo je primerjal z drugimi deli sveta.

To ni bilo samo kos sveta, ki ga obliha morje od treh strani, to je bil svet zase, tu so bile

države, in tudi te države so bile drugačne, kakor se je on učil o njih. To je bila zaključna veriga posebnega življenja, kjer se je ta trenutek nekaterim redkim izredno dobro godilo, ko niso vedeli, kako bi zapravljali denar in dobrine, ob istem času pa je stradalo v brezdrlju na milijone ljudi. Prav tako je bilo z Ameriko.

Ameriko je oče gledal po tem, da so si nekateri tam nabrali lepo bogastvo, tako na priliko njegov sin Marko. Tam je bila zakladnica denarja in kruh in vsega, kar si človek počeli. Zdaj pa je tu stala pred njim Ameri-

človeku spodobi. Zvečer, ko se je luna prikazala za Goro, sem jo naložila v košek, s katerim smo vozili travo, če smo imeli kravo pri hiši. Takrat je sadje cvelo. Naložila in odpeljala sem jo ponoči. Nekaj jablanovih vejic sem položila k njej, da je šla v cvetju od doma, Povedati morem, kako mi je bilo tisto noč. Tak pogreb in nedolžen otrok, ko nikomur nič hudega storil ni! O Jezus! O Jezus!"

Nekaj časa je vzdihovala, nato je še dostavila: "Ali brez pogrebecev moja Špelica ni ostala." Ko je pripeljem pod Malenskim vrhom do prvega ovinka v gozd, pogledam na tratino pred seboj, pa ti jo primaha tam dol kosmat in rjav zajček. Kak streljaj od mene je skočil na pot. Prav nič se ni bal mojeg mrtvega otroka. Sredi pota je sedel, prav čudno je mahal z ušesi in si mel z nožico kuštravo glavo. Oči si briše, sem si mislila. Na vse to je izginil v bukovje, a potem ti, še trikrat je žival prekrizala pot; vselej je obsedela in si brisala gobček. In vidiš, Bog je poslal tega pogrebeča, ker ni bilo ljudi! O Jezus, jaz sem kaj prestala tisto noč!"

Še mnogo mi je potem potožila Luca. "Zdaj imam moža," je dodala tiho, "doma pa mu nimam kaj skuhati. Ni pšena, ni moke in drugega nič. Prvo noč bo moral v posteljo brez večerje."

Oblomknila je in me kimaje gledala. Vsaka črta na upadlem obrazu iz trepetala, dokler ni polagoma iztisnila iz sebe, da bi jima kaj posodil. Res smo nato pri Posevniku na Malenskem vrhu nakupili moke in drugih stvari. Pri odhodu je trgovec omenil, da je vsa vas v ognju in da bi morda ne kazalo danes domov. Pa smo vendar odrinili.

Približali smo se prvim hišam. Slišali smo vpitje in opazili, da so ljudje vihteli kole in vile. Razlegal se je krik: "Živ ne pride v vas! Če je oni pod zemljo, naj gre ta za njim!" V prvi vrsti je divjal Kalar, v rokah je imel zakrivljene gnojne vile. Tudi nekaj žensk je kričalo vmes, še celo otročaji so tiščali količe v slabotnih rokah.

Človek je oblomknilo. Že več. Ostal sem sam sredi vasi. Onadva pa sta odkorakala proti svoji podrti koči in še iz dalje se je čul jokajoči Lucin glas. "Ki je za nas križan bil." Tako sem prišel tisti večer na Jelovo brdo.

Ljudstvo je oblomknilo. Že več. Ostal sem sam sredi vasi. Onadva pa sta odkorakala proti svoji podrti koči in še iz dalje se je čul jokajoči Lucin glas. "Ki je za nas križan bil." Tako sem prišel tisti večer na Jelovo brdo.

Človek je oblomknilo. Že več. Ostal sem sam sredi vasi. Onadva pa sta odkorakala proti svoji podrti koči in še iz dalje se je čul jokajoči Lucin glas. "Ki je za nas križan bil." Tako sem prišel tisti večer na Jelovo brdo.

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA
1146 East 61st St. HE 2730

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1950 IZDELKE KOT TUDI RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE. ME 7200

NICK POPOVIC, predsednik

How about this "Net" for you and the family?

It's NEVER A DAY too soon to start saving automatically with U. S. Savings Bonds. They net you \$4 for every \$3 you invest—after 10 years. They form the perfect protection for the family and yourself. Join the Payroll Savings Plan where you work. Or, if you're not on salary, ask at your bank about the equally convenient, equally profitable Bond-A-Month Plan!

Automatic saving is sure saving— U. S. Savings Bonds ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement— prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council

ka, ki je bila vsa drugačna, kakor je sklepal po Markovih besedah prej in zdaj po Matijevem pripovedovanju. Tam so živeli Rokefellerji, Fordi, tam so bile milijarde na kupu, ob istem času pa je tam stradalo na milijone ljudi, ko so bogatci sezigali žito in kavo, da bi dvignili cene, namesto da bi se tisto dostojno uporabilo.

Ta svet, o katerem je pripovedoval Matija, ni bila tista šolska obla, ki jo je človek lahko dvignil v roke, jo zavrtel in so svetovi plavalji mimo tebe, in si videl samo, da je morja neznanstveno več kot zemlje.

A zdaj s to zemeljsko oblo delajo velike stvari. Množice, ki so počivale do zdaj, se prebuja. Prihaja človeška pomlad. To bo pomlad milijonov, bednih in tepnih, ki se niso mogli povzpeti do sonca. Življenje stoletij gre na videz v velikih vijugah naprej, toda na sredi vsega je nit,

ki vodi do te pomladi. Saj ne gre za brezdelni raj na zemlji. Gre nasprotno za nekaj docela drugega, za možnost življenja, širokega življenja, za tistega, ki je bilo doslej globoko pod ravnino.

Oče vsega tega ni natančno razumel, toda za vsem je slutil nekaj velikega. In zdelo se mu je, da se je njegov majhen načrt slutil, da se s tem svet ni premaknil daleč naprej in da bo nekoč zopet padel tja, kjer je bil. "In zakaj?" je vprašal druge krati, "ljudje nočejo, da bi bilo tako, da bi bilo dobro?"

"Zakaj?" se je Matija nasmehnili, "kdaj so pa ljudje hoteli, da bi jim bilo dobro? No,

ljudje so že hoteli, da bi jim bilo dobro, toda hkrati so hoteli, da bi nekaterim bilo slabo. Ljudje bi radi lepo živeli, v brezdelju. To je mogoče, vendar samo za nekatere. Za vse ne. Nekdo mora delati. Ako bi vsi delali, se delo razdeli in pride na posameznika manj, kakor zdaj, ko samo nekateri delajo."

Počasi je oče razumeval še globlje stvari: tisti, ki imajo mnogo, vendar ne morejo dopustiti, da bi se jim to odvezlo in se dalo vsem. In to je bilo jako razumljivo.

Počasi je doumel vse to. Matija je vedel o tem pripovedovalti. Matija je postal zopet središče, a ne vse hiše, temveč samo njegove delavnice, kjer sta delala on in Tinček. Prihajali so drugi ljudje in tudi ti so se spuščali v razgovore. Ti so ugovarjali Matiji, toda Matija se je v teh letih, kar je bil zdoma, moral izbrihati: nikomur se ni vdal,

temveč je nazadnje vsakdo njemu podlegel. Nihče ni mogel nikamor več.

Marku je to ugajalo. Zopet je vzljubil tega svojega fanta, tega nekdanjega revolucionarja. "Mi," je odvrnil fant, ko je stari nekoč to prišel na dan, "samo znali smo razbiti, in se to ne pošteno, tako kot bi morali. Najmanj pa smo znali potlej napraviti graditi. Takrat bi moral kdo priti, ki bi prijel za vajeti in vodil vse skupaj dalje."

Potem je nekdo pripomnil, koliko ljudi so poklali v Rusiji. Tudi na to je Matija vedel odgovoriti. "V vojni," je dejal, "je padlo enajst milijonov. In kdo je dal te poklani?"

Nekoč pa sta z očetom spregovorila tudi o Čehakovi Marjeti, o nekdanji Matijevi ljubezni, in o otroku.

"Kaj je bil tvoj otrok?" ga je zdaj vprašal oče naravnost.

"Ne," je dejal. "Sama mi je

priznala, Markov je bil, toda ona je hotela mene."

"Ali si še kdaj govoril z njo?" se je oče začudil.

"Ko sem bil delavec v tovarni, je prišla za mano," je pripovedoval fant. "Štiri leta sva skupaj živela. Potem pa je odšla z nekom dalje. Sprva je bila dobra, pozneje pa se je docela znešala. In morda je boljše tako.—Zdaj že, ko sem se mislil vrniti, mi je pisala, če lahko pride zopet k meni."

"Pa ni prišla?"

"Odpisal sem ji, naj le ostane, kjer je. Jaz je več ne potrebujem.—Se bo že preživela. Kako —to ni važno. Ljudje živijo na različne načine, samo da gre dalje."

Tudi zdaj je oče nekaj mislil. Kako hladno govori o teh stvarih, je občutil. "Jaz pa sem mislil, da vse to ni tako preprosto." (Dalje prihodnjih)

